

Jindřich Kolda, Benediktinky u sv. Jiří na Pražském hradě v raném novověku, Hradec králové 2019, dizertace

oponentský posudek

Kláštery v Čechách 15. 16. i 17. století prošly neobyčejnou diskontinuitou. Sekularizace nemovitého majetku, ničení komplexů, zánik některých institucí, marginalizace jiných, nástup nových řádů, to je jen hrst znaků, jež charakterizují toto přelomové období v dějinách klášterních založení u nás. Toto velmi důležité téma zatím velmi poskrovnu hledá své autory. Svým způsobem to není překvapující: heuristická náročnost, nejednou rozptýlené prameny, složité metodické otázky, to mohou být určité překážky, jež brání většímu rozvoji takto orientovaných monastických studií.

Proto je třeba přivítat Koldovu disertaci, a to tím více, že se zabývá nejstarším českým klášteřem. Autor sleduje léta 1574-1782 v dějinách této instituce. Toto chronologické vymezení považuji za logické i vhodné současně. Osobně bych patrně volil počáteční datum poněkud časnější, aby tak bylo možné zachytit dynamičtěji, pokud to tak lze říci, ony kroky k obnově tohoto starobylého kláštera.

Dizertace je založena na vynikající heuristice. Tu velmi oceňuji. Možná by se mohly nalézt ještě některé papíry na "druhé straně", u držitelů svatojiřských statků (např. Švamberkové v SOA Třeboň), či v nepřístupném rodinném archivu lobkovickém, ale to jen pro úplnost. Vlastní zpracování materie vychází, alespoň se domnívám, z modelu každodennosti fungování kláštera. Východiskem je tu motivace vstupu zejména mladých šlechticů do kláštera, s tím, že těžiště tu nalézáme v 17. století a v 18. století.

Za velmi zdařilou považuji zejména partii vývoj komunity v čase. Graf na s. 75 odhaluje dlouhodobé tendence zájmu o klášter sv. Jiří, jenž nebyl rozhodně jen lineární. Je otázkou - velmi vhodnou pro diskuzi - zdali početnost konventu závisela na jeho hospodářské situaci. A to již z toho důvodu, že se autor se v podstatě nezabývá hospodářských zázemím života konventu. To patrně mohl alespoň stručně naskicovat v úvodu disertace. Osobně se domnívám, že takováto příčinnost v každodennosti nejen této církevní instituce nehrála výraznější roli. Dobová racionalita nejen v této oblasti se lišila od vnímání

těchto skutečností v moderní, či postmoderní době. V jiném segmentu společnosti to dokládá role dluhů, či zadluženosti v rámci šlechty .

Velmi zdařilé jsou kapitoly jak pro geografický horizont členek konventu, právě tak jako jejich sociální skladba. Naproti tomu partie "pohled jinak", dle mého názoru působí poněkud neorganicky. To ovšem neznamena, že by neměla v disertaci být. Osobně bych ji viděl např. jako exkurz. Ona jistá neorganičnost této partie vynikne hned v kap. 8 "Jinej a obzvláštní svět," včetně navazujících partií, týkajících se obnovy klášterního areálu. Rekonstrukci klášterního areálu považuji za vynikající. Doplnil bych Hájkův text o požáru Pražského hradu z roku 1541. Stejně tak velmi zdařilé jsou kapitoly věnované vnitřnímu životu konventu.

Netřeba jít do detailu! Dizertace Jindřicha Koldy představuje velmi důležitý příspěvek k českým raně novověkým monastickým studiím. Je žádoucí, aby její text byl publikován, právě tak, aby se autor tématu věnoval i nadále. Jeho vykročení tím směrem je více než slibné.

Dizertaci Jindřicha Koldy doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení A.

V Praze 11. srpna 2019

prof. Jaroslav Čechura